

ADHD gir følger for hele familien

En ADHD-diagnose påvirker barns identitet og de sosiale relasjonene i familien, og medisinene gir bivirkninger.

PUBLISERT 5. oktober 2012

ILLUSTRASJON: MARIE RUNDEREIM

Stipendiat Aina Olsvold har undersøkt hvordan en ADHD-diagnose og medisinerings opplevs av barna selv og av foreldrene deres. Avhandlingen er basert på to individuelle dybdeintervjuer med nitten barn, og ett dybdeintervju med mor og far hver for seg.

Mens mødre opplever diagnosen og medisineringsen av sitt barn som en lettelse, oppfatter mange barn diagnosen som et stigma. I tillegg plages barna av bivirkninger fra medisinene. Fedrene er derimot mer skeptiske til den diagnostiske forståelsen og behandlingen av barnet sitt, men de overlater ansvaret til mor.

Barn opplever ADHD-diagnosen som en trussel mot å være en vanlig gutt eller jente. Tre psykiske strategier er fremtredende i barnas forsøk på å håndtere diagnosen:

1. Avvisende (benekter at diagnosen har noen betydning)
2. Identifiserende (forstår seg selv med utgangspunkt i diagnosen – den hyppigste)
3. Forhandlende (det er grader av ADHD)

Diagnosen gjør barnet mer forståelig for mor, men den fører også til at barnet skyves ut av hverdagsforståelsen: ADHD blir den nye kilden til å forklare barnets atferd. For mange av fedrene kommer det diagnostiske språket i veien for den maskuline forståelsen av sønnen.

For barna er medisinen en påminnelse om at de er annerledes. I tillegg fører den med seg ubehag. Noen føler at de ikke er «seg selv» og noen blir slitne etter å ha tatt medisinen. Flere får vondt i magen, blir kvalme, mister matlysten og får problemer med å sovne om kvelden.

Selv om mange foreldre bekymrer seg for bivirkninger, tyder funnene på at de ikke alltid tar inn over seg det ubehaget medisinene påfører barna.

– Funnene utfordrer tanken om at diagnostisering og medisinerings alltid er den beste hjelpen til urolige og ukonsentrerte barn og deres foreldre, sier stipendiat og psykologspesialist Aina Olsvold ved Psykologisk institutt, UiO.

– Det funnene viser, er at diagnostisering og medisinerings – særlig for barna – får noen uforutsette konsekvenser. Diagnosen påvirker barns identitet og de sosiale relasjonene i familien, og medisinene gir bivirkninger.

ADHD er blant de hyppigst stilte barnepsykiatriske diagnosene i Norge, og et flertall av de barna som får diagnosen behandles med et legemiddel.

Kilde: Aina Olsvold (2012). Når ADHD kommer inn døren. Doktorgradsavhandling med disputas 13. september. Utført ved Senter for Tverrfaglig Kjønnforskning, STK, UiO.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 49, nummer 10, 2012, side